

АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ У СФЕРІ ХАРЧОВИХ ДОБАВОК

*Кліменков О. М., студ. (гр. ХН-81, ХТФ КПІ ім. Ігоря Сікорського);
Землянська О. В., ст. вик. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)*

Анотація. Проаналізовано законодавчі документи України з питань харчових добавок. Систематизовано види хімічних добавок.

Ключові слова: харчові добавки, маркування, Державний реєстр, етикетки, консервант, бензойна кислота.

Abstract. Legislative documents of Ukraine on food additives are analyzed. Types of chemical additives are systematized.

Keywords: food additives, labeling, State Register, labels, preservative, benzoic acid.

Вступ. Маркування складу харчової продукції потребує суворого контролю, зокрема, харчових добавок, наявність яких, може негативно вплинути на здоров'я споживача. У Державному реєстрі харчових добавок зазначаються харчові продукти, в яких вони використовуються [1].

Додавання харчових продуктів у їжу обґрунтовано рядом технологічних причин:

- збільшення терміну зберігання;
- полегшення переробки;
- привабливості для споживачів.

Аналіз стану питання. Сучасні виробники харчових продуктів не завжди вказують на етикетках точний вміст тих чи інших харчових добавок, які згідно букви закону, треба вказувати у відсотках. Досі виготовляються продукти із вмістом харчових добавок, які заборонені до вживання чинним законодавством.

Мета роботи: аналіз законодавчих документів щодо маркування харчових добавок в Україні.

Методики, матеріали і результати досліджень. Харчові добавки – це, здебільшого, органічні речовини, які мають довгі назви та, через їх суто хімічний сенс, не несуть ніякої смислового навантаження для людей, які ніколи не мали справу з хімічною технологією. Тому, в Європі засновали Е-кодування, за яким харчові добавки класифікують та позначають на етикетках харчових продуктів.

Основні харчові добавки поділяються на барвники (E100-E190), консерванти (E200-E299), антиоксиданти та регулятори кислотності (E300-E399), емульгатори (E500-E599), загусники, стабілізатори консистенції (E400-E499), ароматизатори (E600-E699), антибіотики (E700-E799), піногасники (E900-E999) та додаткові хімічні речовини (E1000-E1599). Також харчові добавки можуть позначатися словами, описами, знаками для товарів і послуг (торговельні марки), графічними зображеннями або символами, що стосуються харчових продуктів, які розміщуються на будь-якій упаковці, етикетці (стікері),

кольєретці, а за відсутності упаковки – у документі або повідомленні, що супроводжують харчовий продукт [1].

Перелік дозволених харчових добавок був затверджений постановою кабінету міністрів України від 4 січня 1999 року [2]. Проте, ця постанова втратила чинність 8 вересня 2015 року [3]. Наразі дозволяється використання лише тих харчових добавок, що включені до Державного реєстру харчових добавок, дозволених до використання в харчових продуктах. Центральний орган виконавчої влади – Кабінет Міністрів України здійснює державну реєстрацію харчових добавок та веде Державний реєстр харчових добавок [1]. Не зважаючи на це, наразі в Україні немає конкретного переліку дозволених харчових добавок, через що, деякі виробники досі використовують небезпечні харчові добавки, які заборонені в багатьох країнах Європи. Наприклад, консервант E211 (бензоат натрію) є однозначно шкідливим, оскільки він:

- пригнічує здатність клітин розщеплювати жири і крохмаль;
- вбиває мікрофлору кишкового тракту;
- є сильним токсином;
- порушує окислювально-відновні процеси;
- провокує розвиток хвороби Паркінсона і цирозу печінки, ниркову недостатність;
- прискорює процеси старіння;
- сприяє появі дефіциту уваги у дітей і зниженню їх інтелектуальних здібностей.

Бензоат натрію наразі можна знайти майже у будь-якому харчовому продукті в Україні.

Більшість виробників харчової продукції України використовують маркетингові методи, які вводять в оману звичайного споживача. Великими літерами з лицевої сторони упаковки товару пишеться «БЕЗ КОНСЕРВАНТИВ», проте на зворотному вказується їх кількість. У багатьох країнах, виробники у випадку подібної ситуації, будуть змушені виплачувати чималі компенсації споживачам. В Україні ж, такі випадки є майже нормою, хоча, згідно законодавства, маркування повинно містити лише правдиву інформацію, яку легко прочитати та зрозуміти і, яка не вводить споживача в оману [4].

Висновки. Перелік харчових добавок, дозволених для використання у харчових продуктах України потребує термінового та осмисленого оновлення, згідно сучасних досліджень впливу харчових добавок на організм людини. Також слід підвищити контроль над маркуванням достовірної інформації про склад харчового продукту та наявність в них харчових добавок для запобігання введення в оману споживача, згідно Закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів».

Література

1. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України від 02.10.2012 Відомості Верховної Ради України.

1998. № 19. ст. 98. Дата оновлення: 21.03.2021.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Про затвердження переліку харчових добавок, дозволених для використання у харчових продуктах: Постанова від 04.01.1999 р. №12.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=12-99-%EF#Text>.

3. Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова від 08.09. 2015 р. № 692. Дата оновлення: 09.02.2021. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/692-2015-%D0%BF#Text>.

4. Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів: Закон України від 06.12.2018. URL:<https://www.kmu.gov.ua/news/teper-ukrayinciv-informuvatimut-pro-harchovi-produkti-tak-samo-yak-i-yevropejciv-vr-prijnyala-vidpovidnij-zakon?fbclid=IwAR1rus680wiANPqFBkcAOEMjn4OY6PUxCNT4T8Zh1mKJW6hu3NL8-xXIgm4>